



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. D. Magistri Petri Lombardi Novariensis Episcopi
Parisiensis. Sententiarvm Libri IV. quibus vniuersæ
Theologiæ summa continetur**

Petrus <Lombardus>

Mogvntiæ, 1632

Distinct. I.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38829

PETRI LOM-
BARDI EPISCOPI
PARISIENSIS SEN-
TENTIA RVMLI-
BER II.

DE RERVM CORPORA-
LIVM ET SPIRITVALIVM CREA-
tione & formatione, aliisque pluri-
bus eò pertinentibus.

*Vnum esse rerum principium ostendit, non plura,
ut quidam putauerunt.*

DISTINCT. I. A

CREATIONEM rerum insinuās scri-
ptura, Deum esse creatorē initium-
q; temporis atq; omnium visibilium,
vel invisibilū creaturarum in pri-
mordio sui ostēdit, dicens: In princi-
pio creavit Deus cælum & terram. His n. verbis
Moyses spiritu Dei afflatus, in vno principio à Deo
creatore mundum factū refert, elidēs errorē quo-
rundam plura sine principio fuisse principia opi-
nantium. Plato namque tria initia existimavit:
Deum scilicet, exemplar & materiam, & ipsa in-
creata sine principio, & Deū quasi artificem non
creatorem. Creator enim est qui de nihilo aliquid
facit. Et creare proprie est de nihilo aliqd facere.
Facere vero non modo de nihilo aliquid operari:
sed etiam de materia. Vnde & homo & angelus
dicitur aliqua facere, sed non creare: vocaturque

*De creatione
humana na-
tura quantū
ad principū
efficientis in
generali.
Genes. i.
Plato dicit
tria princi-
pia esse. Ex
qua ratione
proprie dici-
tur crea:or,
& quid sit
creare, &
quid facere.*

T 2 factor,

factor siue artifex, sed non creator. Hoc n. nomen
soli Deo propriè cōgruit, qui & de nihilo quēdam,
& de aliquo aliqua facit. Ipse est ergo creator & o-
pifex & factor, sed creationis nomen sibi ppriè re-
tinuit, alia vero etiam creaturis communicauit.
In scriptura tamen sæpè creator accipitur tanquā
factor, & creare tanquam facere, sine distinctione
significationis.

*Quod hæc verba: scilicet agere & facere, & huiusmodi,
non dicuntur de Deo secundum eam ra-
tionem quā dicuntur de
creaturis.*

*Aug. ca. 18.
l. 1. de gene-
si ad literam
in princip.*

*Ex quo sen-
su dicitur
Deus ali-
quid facere:*

Veruntamen sciendum est, hæc verba, scil. crea-
re, facere, agere, & alia huiusmodi de Deo nō pos-
se dici secundum eam rationem quā dicuntur de
creaturis. Quippè cum dicim⁹ eum aliquid facere
non aliquē in operando motum illi inesse intelli-
gimus, vel aliquā in laborando passionē, sicut no-
bis solet accidere: sed eius sempiternæ voluntatis
nouum aliquē significamus effectum, i. æterna ei⁹
voluntate aliquid nouiter existere. Cum ergo ali-
quid dicitur facere, tale est, ac si dicatur, iuxta ei⁹
voluntatem, vel per eius voluntatem aliqd noui-
ter cōringere vel esse: vt in ipso nihil noui contin-
gat: sed nouum aliqd sicut in ei⁹ æterna volunta-
te fuerat, fiat sine aliqua motione vel sui mutatio-
ne. Nos vero operando mutari dicimur, q̄a moue-
mur. Non n. sine motu aliqd facimus. Deus ergo
aliquid agere vel facere dicitur, quia causa est re-
rum nouiter existentium: dum eius voluntate res
nouæ esse incipiunt, quæ ante nō erant absq̄ ipsi⁹
agitatione: vt act⁹ propriè dici nō queat: cum vi-
delicet act⁹ omnis in motu cōsistat: in Deo autem
motus nullus est. Sicut ergo ex calore solis aliqua
fieri cōtingit, nulla tamē in ipso, vel in eius calore
facta motione vel mutatione: Ita ex Dei voluntate
noua habēt esse sine mutationē authoris, q̄ est v-
num

num, & solum & omnium principium. Aristot. *Circa finē*
 vero posuit principia scilicet materiam & speciē, *1. de gene-*
 & tertium operatorium dictum mundum quoq; *ratione.*
 semper esse & fuisse.

Quod catholicum est, docet.

C

Horum ergo & similium errorem Spiritus san-
 ctus euacuās, veritatisq; disciplinam tradēs, Deū
 in principio temporum mundum creasse & ante
 tempora æternaliter extitisse significat, ipsi⁹ æter-
 nitatē & omnipotentiam cōmendans. Cui voluisse,
 facere est: q̄a vt prædiximus ex eius voluntate, &
 bonitate res nouæ existunt. Credam⁹ ergo rerum
 creatarum celestium, terrestrium, visibilium vel
 inuisibilium causam non esse nisi bonitatē crea- *Aug in En-*
 toris, qui est Deus vnus & ver⁹. Cuius tāta est bo- *chiridi. ca. 9.*
 nitas, vt summē bonus beatitudinis suæ, qua æter- *in fine in*
 naliter beatus est, alios velit esse participes: quam *1072. 3.*
 videt & communicari posse, & minui omnino nō
 posse. Illud ergo bonum quod ipse erat, & quo bea-
 tus erat, sola bonitate nō necessitate aliis cōmu-
 nicari voluit: quia summē boni erat, pdesse velle,
 & omnipotentissimi nocere non posse.

Quare rationalis creatura facta sit.

D

Et quia non valet eius beatitudinis particeps
 existere aliquis nisi per intelligentiam: q̄ quanto
 magis intelligitur, tāto plenius habetur: fecit De⁹
 rationalem creaturam quæ summum bonum in-
 telligeret, & intelligēdo amaret, & amando possi-
 deret, ac possidēdo frueretur. Eāq; hoc modo di-
 stinxit, vt pars in sui puritate permaneret, nec cor-
 pori vniretur, scilicet angeli: pars corporis iungere-
 tur, scilicet animæ. Distincta est utiq; rationalis crea- *Quomodo*
 turain incorporeā & corpoream: & incorporea q- *distincta sit*
 dē angel⁹, corporea vero hominovocatur ex anima *rationalis*
 rationali & carne subsistens: Conditio ergo ratio- *creatura.*
 nalis creaturæ primā causā habuit Dei bonitatē.

T 3

Qua-

Quare creatus sit homo vel Angelus.

*Lib. 1. c. 32.
Tom. 3. ad
prim.*

Ideo q̄ si queratur quare creatus sit homo vel angelus? Breui sermone responderi potest, propter bonitatem eius. Vnde August. in libr. de doctrin. Christ. Quia bonus est Deus, sumus: & in quantum sumus, boni sumus.

Ad quid creata sit rationalis creatura.

ET si queritur ad quid creata sit rationalis creatura? Respondeatur ad laudandū Deum, ad seruiendum ei, ad fruendum eo: in quib⁹ proficit ipsa, nō Deus. Deus n. perfectus, & summa bonitate plen⁹, nec augeri potest, nec minui. Quod ergo rationalis creatura facta est à Deo, referendum est ad creatoris bonitatem, ad creaturæ utilitatem.

Breuissima responsio cum queritur, quare vel ad quid facta sit rationalis creatura.

Cum ergo queritur quare vel ad quid facta sit rationalis creatura? Breuissimè responderi potest, ppter Dei bonitatem, & suam utilitatem. Utile nempe ipsi est seruire Deo, & frui eo. Factus ergo angelus siue homo propter Deum dicitur esse: nō quia creator De⁹ & summè beatus, alterutri⁹ indigerit officio, qui bonorum nostrorū nō eget: sed vt seruiret ei ac frueretur eo, cui seruire regnare est. In hoc ergo proficit seruiens, nō ille cui seruitur.

Sicut factus est homo vt seruiret Deo: sic mundus vt seruiret homini.

ET sicut factus est homo propter Deum, i. vt ei seruiret, ita mundus factus est propter hominem, scil. vt ei seruiret. Positus est ergo homo in medio vt ei seruiret, & ipse seruiret: vt acciperet vtrūq̄, & resflueret totum ad bonum hominis, & quod accepit obsequium, & quod impedit. Ita enim voluit Deus sibi ab homine seruari, vt ea seruitute non Deus, sed homo seruiēs iuuaretur: & voluit vt mundus seruiret homini, & exinde similiter iuuaretur homo. Totum ergo bonū hominis erat, & q̄ factu

1. Cor. 3. d.

factum est propter ipsum, & propter quod ipse factus est Omnia n. (vt ait Apost.) nostra sunt, scilicet superiora & equalia & inferiora. Superiora quod de nostra sunt ad perfruendum, vt Deus Trinitas. Equalia, ad continuendum, scilicet. angeli. Quia etiam nobis modo superiores sunt, in futuro erunt equalia: qui & modo nostri sunt, quia ad vsum nobis sunt, sicut res dominorum dicuntur esse famulorum, non dominio, sed quia ad vsum eorum, ipsi quoque angeli in quibusdam scriptura locis nobis seruire dicuntur, dum propter nos in ministerium mittuntur.

*Quomodo
omnia no-
stra sunt.*

Ad Heb. 1. d

Quomodo dicitur aliquando in scriptura homo factus est propter reparationem angelici casus. I

DE homine quoque in scriptura interdum reperitur, quod factus sit propter reparationem angelicæ ruine, quod non est intelligendum, quia si non fuisset homo factus si non peccasset angelus: sed quia inter alias causas, scilicet. principales, hæc etiam non nulla causa exitit. Nostra ergo sunt superiora & equalia Nostra etiam sunt inferiora: quia ad seruiendum nobis facta.

Quare ita sit homo institutus vt anima sit vnita corpori. K

Solet etiam quæri cum maioris dignitatis videtur esse anima si absque corpore permansisset: cur vnita sit corpori? Ad quod primo dici potest: quia Deo voluit, & voluntatis eius, causa quærenda non est. Secundo autem potest dici, quod ideo Deus voluit eam corpori vniri, vt in humana ostenderet conditione nouum exemplum B. vnionis, quæ est inter Deum & spiritum. in qua diligitur ex toto corde, & videtur facie ad faciem. Putaret n. creatura se non posse vniri creatori suo tanta propinquitate, vt eum tota mente diligeret & cognosceret, nisi videret spiritum qui est excellentissima creatura tam infimæ, i. carni quæ de terra est, in tanta dilectione vniri, vt non valeat arctari ad hoc vt velit eam relinquere: sicut ostendit Apo-

Prima causa.

Secunda causa.

*Matth. 12. d
1. ad Cor. 13.*

T 4 dit Apo-

1. ad Cor. 3. a dit Apostolus dicens: Nolumus corpore expoliari, sed superuestiri, per q̄ ostenditur spiritum creatum spiritui increato ineffabili amore vniri. Pro exemplo ergo future societatis, quæ inter Deum & spiritum rationalem in glorificatione eiusdem perficienda erat, animam corporeis indumentis & terrenis m̄tionibus copulauit: luteaq; materiã fecit ad vitæ sensum vegetare: vt sciret homo, q̄ si potuit De⁹ tā disparē naturã corporis, & animæ in federationē vnã, & in amicitiam tantam cōiungere, nequaquã ei impossibile futurum rationalis creaturæ humilitatē, licet longē inferiorem, ad suæ gloriæ participationem sublimare. Quia ergo p̄ exemplo rationalis spiritus in parte vsq; ad consortium terreni corporis humiliat⁹ est: ne fortē in hoc nimis depressus videretur, addidit Dei providētia, vt postmodum cum eod. corpore glorificato ad consortium illorum, qui in sua p̄manferunt puritate, sublimaretur, vt q̄ minus ex dispensatione creatoris sui acceperat cōditus, postmodum per gratiam eiusdē acciperet glorificat⁹. Si ergo conditor noster Deus rationales spiritus varia fortē p̄ arbitrio volūtatis suæ disponēs, illis quos in sua puritate reliquerat, sursū in cælo m̄tionē, illis vero quos corporibus terrenis sociauerat, deorsum in terra habitationē constituit: vtriusque regulã imponens obedientiæ, quatenus & illi ab eo vbi erant, non caderēt, & isti ab eo vbi erāt, ad id vbi non erant ascenderent. Fecit itaq; De⁹ hominem ex duplici substantia, corpus de terra componens, animam vero de nihilo faciens. Ideo etiam vnitz sunt animæ corporibus, vt in eis Deo famulantes maiorem mereantur coronam.

Post sacramentum Trinitatis de creatura tripartita agendum est, & prius de digniori, id est, angelica.

Ex præmissis apparet rationalem creaturam in
ange-

angelicam, & humanā fuisse distinctam: quarum altera est tota spiritualis, id est, angelica: altera ex parte spiritualis, & ex parte corporalis, i. humana. Cū itaq; de his tractandum sit, scil. de spirituali & corporali creatura, de rationali, & de non rationali: primo de rationali & spirituali, id est, de angelis agendū videtur: vt à cōtuitu creatoris ad cognitionē creaturæ dignioris ratio nostra incedat: deinde ad considerationē corporeę, tam illi⁹ quę est rationalis, quā illius quę non est rationalis descendat, vt Trinitatis increatę sacramentum tripartitę creaturę, eique concretorum atq; contingentium sequatur documentum.

QVÆ CONSIDERANDA SVNT

de angelica natura.

DISTINCT. II.

A

DE angelica itaq; natura hæc primo consideranda sunt, quando creata fuerit, & vbi, & qualis facta sit dum primum conderetur. Deinde qualis effecta auersione quorundam, & cōuersione quorundam. De excellentia quoq; & ordinibus, & donorum differentia, & de officiis, ac nominibus, aliisque pluribus aliqua dicenda sunt.

Agit in specialibus de conditione spiritualis creaturæ, scilicet angelicæ qualis facta sit.

Quando facti sunt angeli prius dicit, in quo videntur sibi obuiare auctoritates.

B

Quędam auctoritates videtur innuere quod ante omnem creaturā creati sunt angeli: Vnde illud. Primo omnium creata est sapientia: q̄ intelligitur de angelica natura quę in scriptura sæpè vita, sapiētia & lux dicitur. Nam sapiētia illa quę Deus est, creata nō est: Filius n. sapientia patris est genita, non facta nec creata, & tota Trinitas vna sapientia est, quę non facta nec creata est nec genita vel pcedēs De angelica ergo vita illud accipiendū est, de qua dicit scriptura, quando facta est, scilicet primo omnium. Sed rursus alia scriptura dicit: In principio creauit Deus cælum & terram,

Eccles. i. a.

Genes. i. a.

T 5 Et in